

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου

Αθήνα, 7 Μαΐου 2026

Α.Π.: Φ.21/ΑΣ 14658

Προς: ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου

- Τμήμα Ερωτήσεων και Αιτήσεων Κατάθεσης Εγγράφων

Κοιν.: - Βουλευτή κ. Γεώργιο Μανούσο

Ε.Δ.: - Διπλωματικό Γραφείο Πρωθυπουργού

- Διπλωματικά Γραφεία κ.κ. Υφυπουργών

- Γραφείο κας Γενικής Γραμματέως

- κ. Α' Γενικό Διευθυντή

- Α1 Διεύθυνση

- Ειδική Νομική Υπηρεσία/Τμήμα Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου

- Υπηρεσία Ενημέρωσης

Θέμα: *“Απάντηση στην υπ’ αριθμ. 3193/241 από 17.02.2026 Κοινοβουλευτική Ερώτηση και Αίτηση Κατάθεσης Εγγράφων του Βουλευτή κ. Γεωργίου Μανούσου”*

Η θέση μας για το εκκρεμές ζήτημα των γερμανικών πολεμικών οφειλών, το οποίο δεν έχει παύσει να τίθεται επανειλημμένα από την Ελλάδα προς τη γερμανική πλευρά επισήμως, είναι μία, ξεκάθαρη και αταλάντευτη.

Προσφάτως, στις 4 Μαΐου κατά την επίσκεψη στην Αθήνα του Γερμανού ομολόγου μου κ. Johann Waderhul, έθεσα για άλλη μια φορά το ζήτημα αυτό, δηλώνοντας, μετά το πέρας της συνάντησής μας ότι «Για τις ανεπούλωτες πληγές που χάραξαν την πιο ζοφερή περίοδο της σύγχρονης ιστορίας, είναι καιρός να εργαστούμε από κοινού ώστε να κλείσουν». Το ίδιο είχα πράξει και προ μηνών κατά την επίσκεψή μου στο Βερολίνο (17.03.2026). Μάλιστα, μετά το πέρας της συνάντησης δήλωσα ότι «θεωρώ ότι έχει έρθει η ώρα να αρθούν έμπρακτα και τα τελευταία βάρη του παρελθόντος».

Η ελληνική Κυβέρνηση και εγώ προσωπικά, θα συνεχίσουμε να προβάλλουμε και να διεκδικούμε τις αξιώσεις της χώρας μας ως προς τις γερμανικές πολεμικές οφειλές, με κάθε πρόσφορο μέσο καθώς είναι και θα παραμείνουν έγκυρες, πολιτικά και νομικά, απαράγραπτες και ενεργές. Το δε Υπουργείο Εξωτερικών προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες, με συντονισμό όλων των συναρμοδίων υπηρεσιών, εργαζόμενο με συνέπεια και συνέχεια.

Συναφώς υπενθυμίζονται ορισμένες καίριες πτυχές του ζητήματος:

Με τη Συνθήκη του Λονδίνου 1953 η Γερμανία συμφώνησε να αναστείλει την εξέταση των απαιτήσεων, που πηγάζουν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, μέχρι τον οριστικό διακανονισμό του προβλήματος των επανορθώσεων.

Σελίδες Απάντησης: 4

Σελίδες Εγγράφων: -

Σύνολο Σελίδων: 4

Σύμφωνα με την Έκθεση της Ειδικής Επιτροπής του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους της Ελλάδας (30.12.2014) προκύπτει η καταβολή επανορθώσεων εκ της κατηγορίας Α΄ των επανορθώσεων της Συμφωνίας των Παρισίων του 1946 (Ν. 3478/56) σε ποσοστό μόλις 0,93% (ήτοι 2.980.938 δολάρια ΗΠΑ, αγοραστικής αξίας 1938, έναντι του δικαιουμένου ποσού των 8.694.565 δολαρίων ΗΠΑ).

Το ζήτημα επανήλθε με την ευκαιρία της Συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας (Βόννη, 18.03.1960) “περί παροχών υπέρ Ελλήνων υπηκόων θιγόντων υπό των εθνικοσοσιαλιστικών μέτρων διώξεως”. Στην ανταλλαγή επιστολών, που ακολούθησε την υπογραφή της, η χώρα μας επιφυλάχθηκε ρητά να εγείρει μεταγενέστερα τις απαιτήσεις εκείνες που δεν καλύπτονται από τη Συμφωνία της Βόννης, αλλά εμπίπτουν στο άρθρο 5 της Συμφωνίας του Λονδίνου και επομένως απομένει να διακανονισθούν.

Η εν λόγω αναβολή της ρύθμισης των ζητημάτων αυτών οφειλόταν αποκλειστικά στη διαίρεση της Γερμανίας σε δύο κράτη, γεγονός στο οποίο η γερμανική πλευρά επανειλημμένα παρέπεμπε πριν την Γερμανική επανένωση. Το θέμα της Γερμανίας ρυθμίστηκε οριστικά στο διεθνές πεδίο με τη Συνθήκη Ενοποίησης της 31ης Αυγούστου 1990 και τη Συνθήκη της Μόσχας της 12ης Σεπτεμβρίου 1990 για την οριστική ρύθμιση των αφορώντων την Γερμανία θεμάτων. Συνθήκες στις οποίες η Ελλάδα δεν υπήρξε συμβαλλόμενο μέρος, ούτε μετέσχε καθ’ οιονδήποτε άλλο τρόπο και ως εκ τούτου δεν της στερούνται δικαιώματα, τα οποία προϋπήρχαν της σύναψής τους.

Από την ανταλλαγή των Ρ/Δ μεταξύ της Ελλάδας και της ΟΔΓ, κατά το διάστημα πριν την ενοποίηση, δέον συγκρατηθεί η Ρηματική Διακοίνωση του Βασιλικού Υπουργείου Εξωτερικών στις 9 Νοεμβρίου 1966, στην οποία διευκρινίζεται ότι η Ελλάδα ουδέποτε παραιτήθηκε των αξιώσεων της για τις πολεμικές επανορθώσεις/αποζημιώσεις κατά τη διαπραγματεύση του 1958 για τη δανειακή σύμβαση των 200 εκατ. μάρκων ή σε οποιαδήποτε άλλη χρονική στιγμή.

Μετά την ενοποίηση της Γερμανίας, έχουν επιδοθεί τρεις Ρηματικές Διακοινώσεις με τις οποίες η Ελλάδα καλεί την ΟΔΓ σε διάλογο:

Το Νοέμβριο του 1995 επιδόθηκε Ρηματική Διακοίνωση της Ελληνικής Πρεσβείας στη Βόννη, με την οποία εγέρθηκε, έναντι της Γερμανικής Κυβέρνησης, το ζήτημα επιστροφής αναγκαστικού κατοχικού δανείου. Στο κείμενο της Ρ/Δ αναγράφεται ρητώς «ότι η Ελλάς δεν έχει παραιτηθεί των αξιώσεών της για τη χορήγηση αποζημιώσεων και επανορθώσεων για τις ζημιές που υπέστηκαν κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ...».

Η Γερμανική πλευρά δεν απήντησε επισήμως στην ανωτέρω Ρ/Δ αλλά απέρριψε την πρόσκληση της χώρας μας να προσέλθει σε διαπραγματεύσεις μέσω ανακοινώσεως τύπου.

Σε συνέχεια της Έκθεσης της Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη Διεκδίκηση των Γερμανικών οφειλών (2016), η Ολομέλεια της Βουλής των Ελλήνων στις 17 Απριλίου 2019 έλαβε σχετική Απόφαση/Ψήφισμα, με ευρύτατη πλειοψηφία, με το οποίο «καλεί την ελληνική κυβέρνηση να προβεί σε όλες τις ενδεδειγμένες διπλωματικές και νομικές ενέργειες για τη διεκδίκηση και την πλήρη ικανοποίηση όλων των αξιώσεων από τον Α΄ και Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο».

Στις 4 Ιουνίου 2019 επιδόθηκε Ρ/Δ της Ελληνικής Πρεσβείας στο Βερολίνο προς την ΟΔΓ με την οποία η Ελληνική Κυβέρνηση κάλεσε τη Γερμανική Κυβέρνηση να προσέλθει σε διαπραγματεύσεις για την επίλυση του εκκρεμούς ζητήματος των αξιώσεων της Ελλάδας για οφειλές της ΟΔΓ από τους δύο Παγκόσμιους Πολέμους.

Ειδικότερα, στο Σχέδιο καταγράφονται επιγραμματικά όλες οι κατηγορίες των αξιώσεων της Ελλάδας προς την ΟΔΓ και γίνεται παραπομπή στην “Έκθεση της Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη Διεκδίκηση των Γερμανικών Οφειλών” και στην Απόφαση της Ολομέλειας όπου οι ως άνω

Σελίδες Απάντησης: 4

Σελίδες Εγγράφων: -

Σύνολο Σελίδων: 4

αξιώσεις εξειδικεύονται περαιτέρω. Επισημαίνεται ότι η Ρ/Δ αναφέρεται και στις αξιώσεις από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ακολουθώντας την ανωτέρω Απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, σε αντίθεση με την προαναφερθείσα Ρ/Δ του 1995, η οποία δεν περιείχε καμία αναφορά στις αξιώσεις αυτές. Το κείμενο και της δεύτερης Ρ/Δ υπογραμμίζει περαιτέρω, την άρση της αναβλητικής αίρεσης που περιέχει η Συμφωνία του 1953.

Στις 18.10.2019 η γερμανική πλευρά απέρριψε με Ρ/Δ την ελληνική πρόσκληση, επαναλαμβάνοντας πάγια θέση της ότι δεν προσέρχεται σε διαπραγματεύσεις.

Με νέα, τρίτη Ρ/Δ (29.01.2020) που επέδωσε ο κ. Γενικός Γραμματέας ΥΠΕΞ στον εδώ Γερμανό Πρόσβυ τονίστηκε, για μια ακόμη φορά, ότι για την Ελλάδα «το ζήτημα θα παραμείνει ανοικτό μέχρι την οριστική ικανοποίηση των εν λόγω αξιώσεων». Δεν έχει εισέτι δοθεί απάντηση στην από 29/1/2020 Ρ/Δ του Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών.

Στις 25.03.2021 πραγματοποιήθηκε συζήτηση στην Ομοσπονδιακή Βουλή, Ψηφισμάτων των κομμάτων DIE LINKE και των Πρασίνων, με αφορμή την 80η επέτειο εισβολής της Wehrmacht στην Ελλάδα και αναφορά στο συναφές ζήτημα των αποζημιώσεων/επανορθώσεων. Τα εν λόγω ψηφίσματα δεν κατόρθωσαν να συγκεντρώσουν την απαιτούμενη πλειοψηφία, έδωσαν ωστόσο ώθηση σε σχετικά δημοσιεύματα στα ΜΜΕ και των δύο χωρών.

Η συγκριτική γνωμοδότηση (14.06.2019) της Επιστημονική Υπηρεσίας του Bundestag με τίτλο “Γερμανικές οφειλές προς Ελλάδα και Πολωνία συνεπεία του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου”, την οποία αιτήθηκε η πρώην Αντιπρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του κόμματος της Αριστεράς κα Hansel, αναφέρει για την περίπτωση της Ελλάδος (σελ., 11, σημείο 5.1), ότι η εικόνα είναι “λιγότερο σαφής”, και ότι η θέση της γερμανικής πλευράς είναι “υποστηρίξιμη” κατά το Διεθνές Δίκαιο, όχι όμως ακλόνητη/αμάχητη, παραδοχή ιδιαίτερος σημαντική, κατά την άποψή μας.

Αναγνωρίζεται ότι η Ελλάδα όχι μόνο δεν παραιτήθηκε ρητώς από τις αξιώσεις της για επανορθώσεις έναντι της Γερμανίας, αλλά ούτε μπορεί να προκύψει “αυτομάτως” ότι παραιτήθηκε σιωπηρώς, διά της συναινέσεώς της στην Χάρτα των Παρισίων, στην οποία χαιρετίζεται η γερμανική επανένωση. Προκύπτει εξάλλου, ότι θα ήταν δύσκολο, από πλευράς Διεθνούς Δικαίου, να γίνει δεκτό, ότι έχουν παραγραφεί οι ελληνικές αξιώσεις. Υπενθυμίζεται, περαιτέρω, ότι κατά τη σύναψη της διμερούς Συμφωνίας του 1960 για την καταβολή αποζημιώσεων σε θύματα διώξεων, η ελληνική πλευρά επιφυλάχθηκε ρητώς του δικαιώματός της να εγείρει περαιτέρω αξιώσεις για αποζημίωση.

Ως προς το ζήτημα της παραγραφής, η Γνωμοδότηση υπογραμμίζει ότι τα εγκλήματα πολέμου δεν παραγράφονται από απόψεως Διεθνούς Δικαίου, αλλά και ότι το ζήτημα ενδεχόμενης παραγραφής των αξιώσεων καθ’ εαυτό, δεν τυγχάνει σαφούς απάντησης στο Διεθνές Δίκαιο. Το αυτό ισχύει και όσον αφορά τις προϋποθέσεις παραγραφής και τις ενδεχόμενες προθεσμίες, ακόμα και για την περίπτωση που γινόταν από νομικής απόψεως αποδεκτή, η δυνατότητα παραγραφής.

Για το ενδεχόμενο ρητής παραίτησης ή της σιωπηρής αποδοχής, η Γνωμοδότηση αναγνωρίζει ότι η χώρα μας δεν παραιτήθηκε ποτέ από τις αξιώσεις της.

Ως προς το αναγκαστικό, κατοχικό δάνειο, σημειώνεται, ότι η γνωμοδότηση θεωρεί ότι το τελευταίο συνιστά ζήτημα αστικού δικαίου και ως τέτοιο μπορεί να αχθεί ενώπιον των εθνικών γερμανικών δικαστηρίων. (Διευκρινίζουμε, ότι η επίσημη ελληνική θέση, εν προκειμένω, είναι, ότι το κατοχικό δάνειο δεν είναι ιδιωτικό δάνειο, αλλά εντάσσεται στην κατηγορία των πολεμικών επανορθώσεων, οι οποίες δεν παραγράφονται).

Σελίδες Απάντησης: 4

Σελίδες Εγγράφων: -

Σύνολο Σελίδων: 4

Ως προς το ζήτημα της δικαιοδοτικής επίλυσης της διαφοράς, η γνωμοδότηση θεωρεί αυτονόητο, ότι δεν υπάρχει δυνατότητα μονομερούς προσφυγής της Ελλάδας στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ), λόγω των χρονικών περιορισμών της αναγνώρισης από την ΟΔΓ της υποχρεωτικής δικαιοδοσίας του ΔΔΧ (αποκλείονται “καταστάσεις ή γεγονότα” προγενέστερα της ημερομηνίας κατάθεσης της δήλωσης, ήτοι 1.5.2008).

Κατόπιν όλων των ανωτέρω θα ήθελα να σας διαβεβαιώσω ότι το Υπουργείο Εξωτερικών κι εγώ προσωπικά, καταβάλλουμε κάθε προσπάθεια για την επιτυχή έκβαση των δίκαιων αξιώσεων της χώρας μας.

Η αιτούμενη κατάθεση εγγράφων δεν κρίνεται σκόπιμη για λόγους εθνικού συμφέροντος.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ

Σελίδες Απάντησης: 4

Σελίδες Εγγράφων: -

Σύνολο Σελίδων: 4